

Make peace great again

Присудження Нобелівської премії миру Трампу може виявитися не таким абсурдним, як багато хто вважає

Виступ перед Організацією Об'єднаних Націй зазвичай триває 15 хвилин. Президент США Дональд Трамп, однак, явно не звернув на це уваги: його промова на Генеральній Асамблеї ООН у Нью-Йорку 23 вересня тривала майже годину. І, як завжди, американський президент опинився в центрі уваги. Навіть прибуття Трампа не обійшлося без труднощів: ескалатор не працював, і президент разом з першою леді раптово були змушені піднятися самотійно. Він сприйняв це як особисту образу і звинуватив ООН у саботажі.

Але у своїй промові Трамп торкнувся ще безлічі тем. Він звинуватив ООН у фінансуванні «інвазії» мігрантів, знову засумнівався в існуванні кліматичних змін і назвав боротьбу зі зміною клімату «найбільшим обманом всіх часів». Ба більше, Трамп різко критикував ООН за те, що організація не впоралася з роллю миротворця. У цьому контексті він представив себе успішним «миротворцем» і заявив, що всього за сім місяців йому вдалося завершити сім конфліктів: між Камбоджею і Таїландом, Косово і Сербією, Конго і Руандою, Пакистаном і Індією, Ізраїлем і Іраном, Єгиптом і Ефіопією, а також між Вірменією і Азербайджаном.

Завдяки цим нібито досягненням Трамп вважає себе гідним кандидатом на Нобелівську премію миру і підкреслив у своїй промові, що «кожен» вважає, що йому належить ця нагорода. Хоча американський президент запевнив, що для нього важливі не самі нагороди, а врятовані життя, він уже довгий час активно обговорює свою потенційну номінацію і докладає значних зусиль. Так, у липні він дзвонив норвезькому міністру фінансів і колишньому генеральному секретарю НАТО Єнсу Столтенбергу, щоб, серед іншого, дізнатися про можливість номінації на премію.

І не тільки сам Трамп вважає себе перспективним кандидатом. Американський президент вже був запропонований як кандидат на премію кількома главами держав, у тому числі прем'єр-міністром Вірменії Ніколом Пашиняном, президентом Азербайджану

Ільхамом Алієвим і прем'єр-міністром Ізраїлю Біньяміном Нетаньягу. Навіть його колишня суперниця на президентських виборах Гіллари Клінтон нещодавно заявила, що запропонувала б Трампа на премію, якби йому вдалося домогтися миру для України.

Нобелівська премія миру – найпрестижніша світова нагорода за видатні заслуги в справі миру і прав людини, вручається щорічно з 1901 року 10 грудня Норвезьким нобелівським комітетом в Осло. Серед лауреатів були як організації, так і окремі особистості. Наприклад, Міжнародний Червоний Хрест був нагороджений за гуманітарну роботу під час двох світових воєн, а пакистанська правозахисниця Малала Юсуфзай – за боротьбу за право на освіту для жінок і дітей у всьому світі.

Дональд Трамп, який протягом багатьох років веде майже особистий хрестовий похід проти Обами, навряд чи може змиритися з тим, що той його перевершив у частині нагород

І ось тепер Трамп претендує на Нобелівську премію миру. Він не став би першим американським президентом, який отримав нагороду, але приєднався б до вражаючого списку: Теодор Рузвельт, Вудро Вільсон, Джиммі Картер і в 2009 році Барак Обама. Останній отримав премію менш ніж через рік після вступу на посаду «за видатні зусилля зі зміцнення міжнародної дипломатії та співпраці між народами». Вже тоді це рішення викликало критику, і навіть ретроспективно воно виглядає спірним. Відомо, що Обама протягом восьми років на посаді президента брав участь у військових конфліктах, широко застосовував дрони і відправляв війська до Сирії та Іраку, створював списки для ліквідації цілей за кордоном. Проте він отримав премію, тому що вселяв надію на краще майбутнє. Дональд Трамп, який веде особистий хрестовий похід проти Обами, навряд чи може змиритися з тим, що той його обійшов у нагородах.

Присудження Нобелівської премії миру Трампу, безумовно, викликало б суперечки – його «миротворча діяльність» залишає багато питань. З одного боку, Трамп схильний втручатися в переговори, що вже завершуються, і приписувати собі їхній успіх, з іншого – залишається відкритим питання про стійкість його ініціатив. До того ж за перші чотири роки його президентства значно збільшилася кількість атак дронами, розпочатих ще за Обами – понад 2243 випадки. Діяльність Трампа як «миротворця» також

різко контрастує з його внутрішньою політикою: обмеження свободи слова, напади і викрадення людьми в масках на вулицях, мілітаризація цивільної сфери.

Проте премія для Трампа не виглядає зовсім вже неможливою, оскільки він культивує образ активного миротворця з помітним успіхом. Присудження премії Обамі в 2009 році вже показало, що Нобелівська премія миру не обов'язково дається за виключно безконфліктне президентство, а й за «зроблені зусилля». Тоді комітет хотів підтримати ще не завершені процеси миру. З цією логікою Трамп теж міг би претендувати на премію. На відміну від інших президентів США, за нього країна, принаймні поки що, не вторглася в чужу державу.

*Для політика, який
ставить визнання понад
усе, премія могла б
стати стимулом для
подальших
дипломатичних зусиль*

Відмовляти Трампу в премії тільки тому, що він несимпатичний або – більш аргументовано – тому що він особисто і політично далеко не миролюбний, недостатньо. Серед колишніх лауреатів також трапляються проблемні фігури: наприклад, Аун Сан Су Чжі, за якої в М'янмі проводилися етнічні чистки рохінджа; Менахем Бегін, лідер радикально-сіоністської терористичної організації Іргун, яка в 1946 році здійснила вибух в готелі King David в Єрусалимі, в результаті якого загинула 91 особа, а в 1978 році отримав премію за участь у мирній угоді між Ізраїлем і Єгиптом; а також колишній єпископ Східного Тимору Карлуш Філіпе Шіменеш Белу, звинувачений у зґвалтуванні, який у 1996 році отримав премію «за зусилля щодо справедливого і мирного вирішення конфлікту в Східному Тиморі». І це далеко не повний список спірних лауреатів.

Отже, питання, наскільки Нобелівська премія миру відображає характер і наміри людини, залишається відкритим. Насправді премія є насамперед символом надії і дипломатичної ініціативи. Чи вважають шанси Трампа на премію реальними, чи ні – його виступ перед ООН чітко показав, що він бачить себе успішним посередником, якому ця нагорода належить, і активно демонструє це на світовій арені. Присудження премії Трампу може бути менш абсурдним, ніж здається. Нобелівська премія миру завжди була більше бажанням, ніж реальністю. За цією логікою французький

президент Емманюель Макрон також звернувся до Трампа: тільки він може зупинити війну в Газі і заслуговує за це премію.

Зрештою, можливо, не так важливо, кому саме присуджується премія, якщо завдяки цьому досягається реальний мир. То що – вручати нагороду самопроголошеному миротворцю?

Ганна Кірхбергер

Ганна Кірхбергер (Hanna Kirchberger) працює у Відділі глобальної та європейської політики Фонду ім. Фрідріха Еберта. Вона вивчає миротворчість і конфліктологію в Університеті Філіпа в Марбурзі.

